

stara rana. Obrnil je obraz do starke in dejal počasi:

»Ali... ali se spominjaš Nandeta?«

»Nandeta?« je starka merila starčevo misel. »Nandeta?« kot da se ne more spomniti, koga ima mož v mislih. »Saj je umrl,« je dejala.

»Seveda je umrl,« je dejal starec, ki je videl pred duševnimi očmi svojo mlado ženo in rdečeličnega Nandeta, ki ju je nekoč dobil v sobi, ko je prišel domov. Ona je v zadregi nekaj zajecljala, Nande se je smejal. To je bilo pred štiridesetimi leti. Nikoli je ni vprašal po tem, kaj je bilo med njima, niti ga ni več videl v svoji hiši, dasi mu je vselej trepetala roka, ko je prijemal za kljuko. Zdelo se je, da je stvar stokrat pozabljena in tisočkrat zapečaten. Ostal je le sluzav občutek, kot po nerodni pomoti, ki jo naredi človek nehote in osramoti sebe in druge. Nič ni, a se ob izbranih trenutkih zajeda v srce. Beseda, ki jo človek sliši mimogrede, katera ni bila njemu namenjena, pa jo naloži na svoje rame, dasi jo pobija in odvrta. Po letih pa se zgodi, da izve, da je bila ta beseda v resnici njemu namenjena.

Starčeva kri je bila mrtva; ljubosumnost je bila zbledela slika, le na njene medle obrise je še spominjalo srce. Neznana sila, ki mu je povzročala muke štirideset let, se je na starost prenesla, dasi zbledela, z vso težo na užaljen ponos moža, na negotovost zavesti, biti varan celih štirideset let... Zdaj je dejal mirno: »Ali se spominjaš, Ana, da je bil Nande nekoč pri tebi?...« Ana je pomislila. »Ne, Jakob,« je dejala. »Ne spominjam se več.«

Jakob je pogledal Ano v oči. Starec in starka, ki sta hodila že nekaj let brezčutna drug poleg drugega, sta v tem hipu zopet postala mož in žena.

Starka je naglo mežikala; kakor utrinki so se prikazovale zenice. Starec je iskal njen pogled in gledanje ga je delalo trudnega.

»Štirideset let je od tega,« je dejal starec. »Prišel sem iz mesta, vidva pa sta stala v sobi. Še zdaj vaju vidim...«

»Kaj sva govorila?«

»Ničesar nista vedela reči.«

»Morda je bilo res,« je dejala Ana, ki se ji je poostril pogled, čelo pa se ji je na-

bralo v gube. »Morda je res... Prišel je, da nama ponudi vino, če ga hočeva kupiti...«

»Tega mi tedaj nista povedala...«

»Ni mogoče!«

Za hip sta se gledala. Potem je starec obrnil pogled na reko, starka pa je mežikala v njegove poteze. Bile so vele, hladne, tudi oči niso izdajale ničesar.

Ko je starec premeril reko in nasprotni breg do točke, ki je bila vendarle drevo in ne človek, je dobil poguma dovolj, da je spregovoril.

»Danes nima pomena več... Vendarle...«

Ker bova kmalu umrla oba..., je dobro, da spregovoriš. Štirideset let mi ni bilo vseeno, a sem molčal; danes mi je vseeno in govorim...«

Starka je čakala, da spregovori še, ko ni dejal nič, je očitala ona.

»Kolikokrat sem ti dejala, da si čuden...«

»Danes mi lahko poveš. Da ali ne? Kaj je bilo z Nandetom?«

Kakor se je pred nekaj minutami vzbudila v starki žena, se je zdaj dvignila v nji ženska. Medel ostanek nje ženskosti je bil močan dovolj, da je vzbudil v nji plamenček sovraštva, ki se je izražal v besedi in v očeh.

»Kaj govoriš! Jaz bi ti bila povedala...«

Take vrste odgovor je zadnji člen verige, beseda se sama po sebi zapečati v grlu.

Dejala je še: »Saj ono tam ni Nande. Kaj bi govorila o tem!«

Tako je zaškrtal zadnji zapah in tajnost je bila neočita za vekomaj.

Starec ni dejal ničesar, dvignil se je. Podal je starki roko, oklenila se ga je in vstala.

Bila sta zopet isto kot poprej. Šla sta počasi po peščeni poti in nista spregovorila. Veter je pričel pihati in jima je zagrinjal bele lase na lica.

DALJA.

STANKO MAJCEN.

Stene so, ki jih mesec ne upa pobeliti: zive so in noč začudena pred njimi stoji.

Okno je, ki kliče ko ptič svoj črni u-hu u-hu, svoj beli klic.

So vrata, ki večnost pred njimi zaspala:
čakala je mlada, mehko omahnila ...

Spomin je, ki mlinska kolesa premakne:
ječé izreko ... in ni več naš jezik.

Ti si! Do konca zanesti te vem,
ne morem, ne morem ... in vem: ti, ti ...

PRIŠLA SI ...

STANKO MAJČEN.

Prišla si, sedla na posteljo.
»O, jutri, jutri se dopolni dan.

Nov križ ti vžgo,
novo breme butijo na rame ...«

Nosila boš, molčala boš
molk v plazju vpognjenih dreves.

Upre se les, a sok po zemlji njuha,
in popje, cvetje preza v mrak.

O mrak goščav, ponižanja cvetovi ...
Ni ptice, ki bi sedla v grm,

ni solnea, ki bi zožilo se v pramen
— gnili črvi glojejo telo.

O sled nesvetega trpljenja,
o znamenja bolesti črne ...

Na postelji sediš, strahu
se trese senca tvoja, krči ...

NE MOREM SPATI.

ANTON VODNIK.

Ne. morem spati.

Veter mi dviga zastóre
do stropa
in me odeva z nočjo
za bridko srečanje
z mojo dušo ...

Onile gaj v daljavi?
Iztegnem róko — v njej se skrije.
O, prvi zvoki melodije
trpke blaznosti sanjave!
Zamé je zemlja brez prostora,
a misel v duši je zvonik in gora.

Ne morem spati.

Srcé obrnem kot peščeno uro
in spremljam zvezde.

Ne morem spati.

MOTIV.

TINE DEBELJAK.

Hribec v solncu
in na pobočju
Kalvarija —
križev pot.

Na vrhu cerkvice,
cerkvice bela
s prebridko martro.

Midva hodiva
to solnčno pot,
to žalostno pot
v temni slutnji
ljubezni.

Trpiva v njej —
a s srci slutiva,
da meče solnce
najini senci
kot bridko martro
pred oltar.

V DEŽEVNEM NALIVU.

TINE DEBELJAK.

Dež
vodene
vrvi
plete
ob okno
neprestano,
neprestano ...

Utrujene misli predem.
Kot v štreno predivo se medem
v mrežast naliv:

z neba na zemljó,
z neba na zemljó
vode teko —
z zemlje v nebo,
z zemlje v nebo
se misli pleto
neprestano,
neprestano ...

Voda lije curke
kot žice ob okno lobanje:
misli se zaganjajo vanje
in ne vidijo ven,
ne vidijo ...